

УДК 3.304 (316.7, 394+78.05)

DOI <https://doi.org/10.32782/facs-2024-2-20>

Таміла ПРИГОДА-ДОНЕЦЬ

кандидат філософських наук, доцент кафедри культурології, Волинський національний університет імені Лесі Українки, просп. Волі, 13, м. Луцьк, Волинська обл., Україна, 43025

ORCID: 0000-0002-3251-516X

Іван ДОНЕЦЬ

кандидат філософських наук, доцент кафедри теорії та методики викладання шкільних предметів, Волинський інститут післядипломної педагогічної освіти, вул. Винниченка, 31, м. Луцьк, Волинська обл., Україна, 43000

ORCID: 0000-0002-0108-3923

Бібліографічний опис статті: Пригода-Донець Т., Донець, І. (2024). Джаз і місто: музична урбаністика. *Fine Art and Culture Studies*, 2, 149–156, doi: <https://doi.org/10.32782/facs-2024-2-20>

ДЖАЗ І МІСТО: МУЗИЧНА УРБАНІСТИКА

Стаття присвячена ролі джазу у становлення сучасного міського середовища, його креативній природі, здатності стимулювати творчі та інноваційні процеси, свободу, альтернативні моделі мислення.

Мета статті – дослідити особливості музичної урбаністики на прикладі джазу як креативного ресурсу сучасного міста.

Методологія. Методологічні ідеї статті засновуються ідеях сучасної урбаністики, зокрема на концепції креативного міста Ч. Лендрі і теорії креативного класу Р. Флориди. Джазове середовище розглядається як креативний ресурс міста, що сприяє творчому різноманіттю, свободі самовираження і самореалізації в сучасному мегаполісі. Джаз постає важливим фоном формування субкультурних цінностей, протестних настроїв, інноваційних проєктів.

Наукова новизна. Джаз презентується як креативний ресурс сучасного міста, як невід’ємна частина його акустичного дизайну, як важливий фактор музичної урбаністики, що передбачає світоглядне та естетичне сприйняття різних культурних традицій, їх творче і вільне переосмислення, альтернативну інтерпретацію.

Висновки. Джаз – маркер креативного та інноваційного ресурсу і креативного класу міста. Джазова культура завдяки своїм адаптивним рисам, відкритості, вітальності, толерантності, здатності творити динамічний баланс традицій і новаторства, свободі мислення сприяє становленню прогресивної міської громади. Містотворча роль джазу вбачається у його здатності активувати суттєві трансформації міської повсякденності, креативних індустрій, івент-сфери, культури життя, естетичних смаків, субкультурних рухів. Зазу, едельвейси, бітники, хіпі, вітчизняні стіляги, що сповідували джазову естетику, дали імпульс плюралістичній моделі міста, змінивши традиційну ідеологію, розширивши культурний простір, сприяючи новому культурному синтезу.

Ключові слова: джаз, креативне місто, музична урбаністика, культура, креативність, джаз в Україні.

Tamila PRYHODA-DONETS

Candidate of Philosophical Sciences, Associate Professor at the Department of Cultural Studies at Lesya Ukrainka Volyn National University, 13 Voli Ave., Lutsk, Volyn region, Ukraine, 43025

ORCID: 0000-0002-3251-516X

Ivan DONETS

Candidate of Philosophical Sciences, Associate Professor, Volyn Institute of Postgraduate Pedagogical Education, 31 Vynnychenka str., Lutsk, Ukraine, 43000

ORCID: 0000-0002-0108-3923

To cite this article: Pryhoda-Donets, T., Donets, I. (2024). Dzhaz i misto: muzychna urbanistyka [Jazz and the city: musical urbanistics] *Fine Art and Culture Studies*, 2, 149–156, doi: <https://doi.org/10.32782/facs-2024-2-20>

JAZZ AND THE CITY: MUSICAL URBANISTICS

The article is devoted to the role of jazz in the formation of the modern urban environment, its creative nature, ability to stimulate creative and innovative processes, freedom, alternative models of thinking.

The purpose of the article is to investigate the peculiarities of musical urbanism using the example of jazz as a creative resource of a modern city.

Methodology. The methodological ideas of the article are based on the ideas of modern urbanism, in particular, on the concept of the creative city of Ch. Landry and the theory of the creative class of R. Florida. The jazz environment is considered as a creative resource of the city, which contributes to creative diversity, freedom of self-expression and self-realization in the modern metropolis. Jazz appears as an important background for the formation of subcultural values, protest moods, and innovative projects.

Scientific novelty. Jazz is presented as a creative resource of the modern city, as an integral part of its acoustic design, as an important factor of musical urbanism, which involves worldview and aesthetic perception of various cultural traditions, their creative and free reinterpretation, alternative interpretation.

Conclusions. Jazz is a marker of creative and innovative resource and creative class of the city. Jazz culture, thanks to its adaptive features, openness, welcome, tolerance, ability to create a dynamic balance of tradition and innovation, freedom of thought contributes to the formation of a progressive urban community. The city-creating role of jazz can be seen in its ability to activate significant transformations of urban everyday life, creative industries, event sphere, culture of life, aesthetic tastes, subcultural movements. Zazu, edelweiss, beatniks, hippies, domestic stylists who professed jazz aesthetics gave impetus to the pluralistic model of the city, changing the traditional ideology, expanding the cultural space, promoting a new cultural synthesis.

Key words: jazz, creative city, musical urbanism, culture, creativity, jazz in Ukraine.

Вступ. Урбаністична культура складається під впливом багатьох явищ. Сучасне місто набуває індивідуального обличчя, по-особливому звучить, формує спосіб життя, свою унікальну візію. Музика – важливий чинник становлення цього неповторного міського образу. Акустична урбаністика дедалі частіше постає цікавим маркером міського ландшафту, виявляючи його чуттєво-емоційну природу, відображаючи особливу звукову ауру кожного міста, його креативний потенціал, альтернативні цінності. Серед музичних стилів, що стрімко і потужно вплинув на міську культуру, джаз є безперечним лідером. Справді, сучасне міське життя неможливо уявити без джазових ритмів і тембрів. Хоча історія його проникнення у міське середовище є непростюю, сповненою трагічних і драматичних фактів, особливо у першій половині ХХ століття у Європі. В Україні джаз розвивався в умовах соціальних експериментів, уніфікованих цінностей, ідеологічної диктатури, тоталітаризму, домінування традиційних музичних практик впродовж усього попереднього століття. Джаз став важливим моментом сучасної акустичної урбаністики, саундскейпу – звукового пейзажу, що виникає зі звуків довкілля у поєднанні з музикою. Такий підхід дає можливість осмислювати музичний дизайн міста, витворювати його цілісний і динамічний образ у єдності музики, природи, людини, простору,

емоційних – усього того, чим наповнене життя людини у міському універсумі.

Мета статті – дослідити особливості музичної урбаністики на прикладі джазу як креативного ресурсу сучасного міста.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Урбаністичні теми дедалі частіше стають предметом дослідницького інтересу. Місто, основні чинники творення міського середовища, комфорт, безпека, естетика, етика екологічного міського життя, його креативний та інноваційний ресурс, унікальна візія кожного поселення як відображення функціональних, ландшафтних, кліматичних, психоемоційних, культурних особливостей його жителів вивчаються, прогножуються, набувають стратегічного статусу і конкретних реалізацій. У цьому сенсі привертають увагу численні праці британського урбаніста Ч. Лендрі, присвячені місту у постіндустріальному суспільстві. На його думку, одним з найпотужніших напрямків розвитку сучасного міста є його креативний потенціал. Загалом, креативність розглядається як важливий чинник успішних трансформацій в сучасній культурі, а культурна еволюція безпосередньо пов'язана зі становленням «креативного міста» (Лендрі, 2017, 2018). Американський економіст Р. Флорида пропонує концепцію креативного класу, вважаючи, що саме присутність творчої еліти забезпечує економічне зростання і розвиток сучасного міста (Флорида, 20018, 2019).

Він вважає, що лише відкрите і толерантне середовище, де створені умови для представників творчих професій, може стимулювати креативний поступ не лише міста, а й країни.

Музична урбаністика, акустичний дизайн міського простору на сьогодні лише формує свої предметну область дослідження, інструментарій, методологічні ідеї і т. п. У науковому обігу з'являється термін «саундскейп», звуковий пейзаж, введений у науковий обіг Р. М. Шейфером, що передбачає осмислення міської екології у контексті звукової реальності сучасного міста, що, у свою чергу, є частиною міського культурного ландшафту. Дослідник аналізує звукову палітру, багатоманітну акустичну какофонію міського середовища і приходить до необхідності формувати особливу «культуру слуху», «екоакустику», щоб розвантажити звукові нагромадження сучасної людини у мегаполісі (Schafér, 1993). У цьому сенсі джаз є частиною звукового ландшафту міста, його креативним чинником, альтернативним та імпровізаційним мисленням, значною мірою, завдяки своїй генезі, історії становлення, поширення і розвитку.

В Україні, особливо в умовах тоталітаризму та ідеологічного догматизму, джаз вважався маргінальним і, по суті, субкультурним явищем, тому дослідницький інтерес до нього був мінімальним. Саме у такому контексті джаз сьогодні стає особливо привабливим для вивчення. Серед українських дослідників привертають увагу роботи І Закуся, відомого джазмена, організатора етноджазових проєктів (Закусь, 2017, 2019). Він вивчає різні покоління вітчизняного джазу, його автентичні засади, впливи. Джаз в Україні також розглядається в умовах тоталітаризму, заідеологізованості, «залізної завіси» (Кізлова, 2015, Пасховер, 2021, Фісунов, 2021, Юдін, 2016). Справді, джаз – невичерпне джерело креативного ресурсу у контексті різних процесів сучасної культури. Його дослідження є перспективним не лише у теоретично-пізнавальному сенсі, а у сенсі альтернативного та креативного потенціалу сучасного міста.

Виклад основного матеріалу. Початок ХХ століття – період, коли відбувається активне становлення сучасної урбаністичної культури: індустріалізація, стрімке зростання кількості населення, зміна його соціального та етнічного складу, трансформація міської інфраструктури,

формування менталітету жителя сучасного міста, особливої урбаністичної естетики. Усі ці процеси тісно пов'язані з розвитком культури, загалом, з її основними тенденціями. Саме інноваційні фактори, творче осмислення традиційного спадку як важливі ресурси виступають базовими механізмами культурного руху, становлення міста, особистості. Культурний ресурс, за Ч. Лендрі, – це традиції, вміння людей, архітектура, музика, танці, гастрономія, спорт, назви вулиць і локацій, клімат, тобто усе унікальне в місті, що відрізняє його від інших міст (Лендрі, 2018). Власне, в останні десятиліття формується креативне місто – це «місце, яке розширює можливості або намагається створити такі умови, в яких люди будуть мислити та діяти для того, щоби створювати можливості або розв'язувати проблеми», – зазначає Ч. Лендрі (Лендрі, 2018). Тобто головною якістю сучасного міста, що розвивається, є креативність, причому креативність як стратегія і як ресурс. Необхідним носієм і рушієм цих ресурсів є творчі особистості, які здатні змінити міський простір, наситити його різновекторними перспективами, альтернативними смислами, економічними новаціями і стимулами. Різноманітність ідей, нелінійність мислення, відсутність однозначної прогнозованості, стрімка динаміка, фрагментованість, що стають основою стартапів, креативних хабів і кластерів, естетизація буденності – це те, що приносить у міську реальність творче та інтелектуальне середовище, і, водночас, те, що його приваблює і надихає у сучасному місті. «Для всіх процесів у “Місті 3.0” потрібна творча бюрократія – повинен бути рух від культури: “ні, тому що” до “так, якщо”. Планування міста має стати “еластичним”, щоби могли пристосуватися до різних потреб і функцій, які постійно змінюються, і це потребує довіри серед мешканців. Чарльз Лендрі сказав, що його бачення можна підсумувати реченням: “*The soft is the hard*”» (Лендрі, 2017). Тобто місто концентрує особливий соціальний прошарок, по суті «креативний клас» (Р. Флорида), ядро якого складають люди, зайняті в науково-технічній сфері, архітектурі, дизайні, освіті, мистецтві, індустрії розваг, представники великого бізнесу, права, тобто люди з інноваційним мисленням, здатністю до нестандартних і незалежних рішень, з альтернативними позиціями –

інші, різні (Флорида, 2018, 2019). Креативність, індивідуальність, особистий розвиток – важливі риси цього середовища. Саме вони творять сучасну візію міста і країни.

Сучасне місто – локація, де змішуються різні культури, традиції, ритми, породжуючи особливі пограничні явища. У такому міському середовищі формується певний тип культурної взаємодії (Міхно, 2020). Таке місто стимулює появу альтернативних стратегій життя, молодіжних субкультурних спільнот, нонконформістських цінностей, «неформатних» музичних смаків. Джаз став одним із чинників цих строкатих креативних процесів, він – важлива інтонація в музичному дизайні міського поля, його підсвідома енергія, відстоювана віками на різних звукових практиках, різноголосий акомпанемент креативного класу, його смаків, амбіцій, дискусій, проєктів. В сучасному мегаполісі складається особлива психологія його жителів – мобільних, динамічних, здатних до інноваційних рішень, з широкими поглядами, сучасною освітою, чутливих до нового досвіду і нестандартних кроків, толерантних і неприв'язаних до системи.

У цьому сенсі привертають увагу субкультурні рухи, передусім у консервативній Європі, котрі склалися, значною мірою, саме завдяки джазу і котрі стимулювали альтернативне міське середовище, намагнічуючи його креативними ідеями і несприйняттям старих, «батьківських» цінностей, прокладаючи простір для нового типу міста і міської екзистенції. Вони сповідували нову музику як релігію, як звільнення від суспільних стандартів і нормованих смаків, як насичене свободою, рухом і творчістю життя. Вони принесли в старі міста іншу буденність, динамічний стиль одягу, відкрити поведінку, відвертість молодого і щирого почуття, ігнорування етичного, соціального, етнічному статусу, вони вибудовували у традиційній монолітності осередки музичного (і не лише) вільнодумства, богемної різності. Альтернативність джазу підсилувала їхню ідеологію, зухвале самовираження та авантюрну самореалізацію. У 20-30-х й особливо у 40-х роках в Америці у великих містах, що динамічно розвиваються, складається джазове (навколоджазове) середовище, що витворює не лише особливий стиль музики – інтелектуальної, чуттєвої, медитативної, віртуозної, а й спе-

цифічну моду, сленг, певні ритуальні традиції, клубну культуру, а й своєрідний стиль життя і спілкування. Така ментальність виникає саме у міському середовищі, з одного боку, з іншого – саме сучасне місто провокує такі екзистенційні точки біфуркації, що у майбутньому стануть інкубаторами креативних та авангардних ідей.

У Європі 30-х років джаз став виявом незгоди, опору фашистському режиму, спонукавши появу субкультури свінгюгендів, піратів Едельвейсу у Німеччині та зазу у Франції. Неформальні рухи виникали у великих містах, учасники яких прагнули наслідувати американський спосіб життя, слухали джаз, свінг, ідеологічно протистояли націонал-соціалізму і гітлерюгенду. Джаз у Німеччині був оголошений «дегенеративною музикою», яка нібито виконувалася виключно «чорними» музикантами і євреями. Представники субкультури вважалися «морально зіпсованими», бо своєю поведінкою, манерою одягатися, говорити з використанням англіцизмів вони протистояли офіційним нормам. Спочатку молодь просто прагнула особистої свободи, була аполітична і суспільно пасивна. Проте з часом під впливом переслідувань і репресій вона перетворилася на борців проти гітлерівського режиму. За це більшість була заарештована, відправлена у трудові чи концентраційні табори.

У Франції у період нацистської окупації прихильники джазу стали символом вільного світу, завуальованої симпатії Америці, що вступила у Другу світову війну. Бурхливе звучання джазу було повною протилежністю німецьким цінностям: впорядкованості, стабільності, передбачуваності. «Зазу» – так називали французів, що слухали джаз і не відповідали встановленим окупаційною владою вимогам. «Зазу», за однією з версій, – звуконаслідування джазового вокалу і американське слово «свінг», дала назву французькій субкультурі, схожій на радянських стиляг. Ці слова, будучи жаргонними, позначали щось позитивне, вільне, творче, невідкладне обмеженням і страхам в окупації. Коли у 1942 році фашисти зобов'язали євреїв носити на одязі жовту зірку, молодь-зазу демонстративно стала носити таку ж зірку, тільки зі словами «свінг» чи «зазу» посередині (Wilkens, 2010). Вони теж піддавалися переслідуванням гестапо і стали символами Руху опору. Сам по собі джаз, зазу-культура напряду не закликав

до боротьби, опору, протесту. Але свобода, імпровізація, стихійна природність, діонісійське начало джазу культивували саме таку поведінку і реакцію на поневолення.

У СРСР джаз з'являється ще у 20-х роках у містах у мистецьких (богемних) молодіжних середовищах, що не зовсім сприйняли нову реальність, примітивний пролетарський авангардизм з його брутальною революційністю. Джазові симпатии концентрувалися переважно у столицях, де була можливість отримати інформацію про західну культуру. «У Києві джаз по-справжньому заявив про себе на початку 1960-х років» (Шеломенцев, 2020). Першою радянською субкультурою, що заявила голосно про себе, були стилісти, що поширилася у великих містах СРСР з кінця 40-х до 60-х років. Стилісти були прихильниками американського способу життя, моди мистецтва. Назва «стилісти» була взята з критичної статті сатиричного журналу «Крокодил» і позначала молодих людей, що негативно ставилися до радянських норм поведінки, копіювали закордонну моду, стиль життя і музику. Міська молодь, що мала хоч і обмежений доступ до закордонної культури, вивчала іноземні мови, ставала носієм пасивного протесту. Устрій великих радянських міст був далеким від урбаністичного характеру західних мегаполісів. Але українські Київ і Львів мали особливу атмосферу столиць хіпі і стиліст, де імперський контроль та ідеологічний тиск мали менший вплив. Інтелігентна молодь слухала джаз, читали сучасну зарубіжну літературу, намагалася наслідувати західних виконавців, літературних персонажів та кіногероїв («Київські стилісти»). Хрещатик називали Бродвеєм, багатьом розважальним закладам давали назви американських знакових місць. Це був своєрідний спротив одноманітній радянській естраді і самодіяльності, цензурованому мистецтву, чисельним заборонам, стандартизованому і жалюгідному побуту (Фісунів, 2021). Їх переслідували, затримували, піддавали публічній обструкції. Взагалі, урбаністична тематика була під неписаною забороною: Україна у складі СРСР позиціонувалася як, передусім, аграрна територія, «житниця», а українці – як селяни, колгоспники, кріпаки у минулому, простаки, далекі не лише від високих зразків світової культури, а й від міської «цивілізації». Взагалі, теми міста, міського жителя мало при-

сутні в українському культурному дискурсі за невеликим виключенням. Культивувався образ консервативного етносу, етнографічні старожитності і такі ж музичні традиції.

Львів, будучи географічно і хронологічно ближче до Заходу, з яскраво вираженим «своїм» обличчям і характером займав інше місце навіть у СРСР. Місто приваблювало хіпі, стиліст, джазменів, людей з альтернативними поглядами і стилем життя. Значну частину неформальної міської молоді вабили Карпатські простори з їхньою архаїчною і магичною культурою, котра ставала об'єктом вивчення, наслідування, відтворення і збереження. Увесь довколишній світ через призму цього новітнього погляду ставав креативним ресурсом, що реалізовувався у різних сферах культури: музика, мода, дизайн, література, наука, релігія тощо.

Так, дослідниця моди З. Тканко, описуючи молодіжний стиль радянських часів, зауважує, що саме субкультурні рухи, музична мода провокували стилістичні вибухи у великих містах, передусім, столиці. Але Львів мав свої переваги як західне місто з дуже давніми культурними традиціями, з одного боку, і з перспективним та альтернативними настроями, з іншого: «В історії львівських гіпі найяскравіші події припали на 1975–1977 роки. Тоді в саду монастиря Кармелітів Босих відбувалися грандіозні з'їзди-сейшени гіпі з усього Радянського Союзу» (Тканко, 2021). Так, український Львів – адміністративна периферія Союзу – став завдяки субкультурі хіпі і прозахідному музичному молодіжному середовищу одним із центрів трансформації урбаністичної культури і радянського контенту від моди до ідеологічних догматів. Особливістю цих процесів була їхня спрямованість «знизу до верху», від буденності до метафізичних сенсів. Нонконформістська субкультурна естетика та західна джазова музика виявилися протестними маркерами покоління, що змогло безпосередньо вплинути на радянську міську, передусім, дійсність не лише у царині ідей, а на буденному побутовому рівні (мода, музичні смаки, кіно, сленг, клубна культура тощо). Молоді люди, як правило, не були ні дисидентами, ні антирадянцями, але саме завдяки їм розмивалися тоталітарні стандарти, формуючи інший тип споживача і громадянина.

Варто зазначити ще один важливий момент. Поширення джазу і хіпі-ідей в Україні ще

в радянський період сприяли фіксуванню і розвитку традиційної етнічної культури. Оскільки джаз генетично пов'язаний із блюзом – найбільш африканським з афроамериканської музики – то «музиканти і композитори, що почали грати у себе вдома, привнесли в це мистецтво власні характерні риси, менталітет, темперамент, мелос» (Закус, 2019). В Україні, і в 60-70-і роки, і пізніше у 90-і поширюється етноджаз, що поєднував традиційний джаз і не-західні музичні елементи, український фольклор. Свій незалежний статус етноджаз отримав під кінець ХХ століття, коли інтерес до етномузики в умовах глобалізації зростає, стає комерційно успішним. Сьогодні джазові концерти, джаз-клуби, джаз-фестивали, особливий джазовий дискурс міста свідчать про його креативну ресурсність і перспективність, його відкритість, успішність, інноваційність і здатність збалансовано поєднувати традиційну та модерну культури, згуртовувати міських жителів як свідому і прогресивну громаду.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Впродовж останнього століття джаз продемонстрував блискучу здатність творити та урізноманітнювати музичний дизайн міста, бути динамічним поліритмічним і поліфонічним обличчям багатонаціональних сучасних мегаполісів. Не менш важливим є його містотворча роль, яка полягає в активізації креативного ресурсу і креативного класу міста, інноваційного і нестандартного дискурсу, без якого неможливий ефективний поступ, розширення естетичних критеріїв і категорій, трансформація культурних та креативних індустрій, повсякденності. Він зумів вплинути не лише на музичні смаки,

а й виявився здатним формувати особливе міське культурне середовище зі специфічною свободою самовираження, модою, субкультурами, розважальними закладами, комунікацією, спільнотою людей, що не лише слухають і грають джаз, а сповідують спільні для них життєві цінності. Джазова культура стала маркером толерантності, динамічності, модерності і вітальності сучасних міст, впливаючи на їхні унікальні візії, творячи їхній особливий музичний ландшафт як в Америці, так і в Європі, і навіть у СРСР, і в Україні зокрема. Джаз підсилює характер міста, його вітальний і творчий потенціал, динаміку міського простору, стимулює креативність у різних сферах життя.

Джаз сприяв радикальним змінам у співвідношенні елітарної і масової культур, європейських і не-європейських традицій. Формуються альтернативні моделі сучасної урбаністичної культури, де активуються креативні ресурси, формується новий інформаційний і медійний простір, відкритий до інновацій та експериментів.

Субкультурні явища підготували базу майбутнього «креативного класу» (Флорида), зумовили у традиційній міській культурі зухвале експериментування і революційні трансформації. Зазу, едельвейси, бітники, хіпі, стиляги не лише стали знаковими феноменами свого часу, а й змінили горизонти сприйняття і творчості у масштабах цілих міст, країн і поколінь. Вони дали імпульс для здійснення плюралістичної, альтернативної моделі розвитку міста, змінивши традиційні цінності, розширивши його культурний простір, сприяючи появі нового культурного синтезу.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Баран Л. «Усі є співтворцями міста». Відомий урбаніст Чарльз Лендрі виступив у Франківську. URL: <https://web.archive.org/web/20180718174532/http://www.galka.if.ua/usi-ye-spivtvortsyami-mista-vidomiy-urbanist-charlz-lendri-vistupiv-u-frankivsku/> (22.09. 2017)
2. Закус І. Jazz Коло в українському культурному просторі. URL: <https://tyzhden.ua/Culture/229571>
3. Закус І., Постой Г. Джаз в Україні: музиканти та перспективи розвитку імпровізаційної музики. URL: «Young Scientist». № 11 (51). November, 2017. с. 565-568. <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/11/137.pdf>
4. Київські стиляги. URL: <https://www.interesny.kiev.ua/kievskie-stilyagi/>
5. Кізлова О. Джаз в Україні. URL: <http://mus.art.co.ua/dzhaz-v-ukrajini/>
6. Лендрі Ч. Розвиток міста через культуру. <https://www.cultura.kh.ua/ru/materiali/2853-charlz-lendri-charleslandry-rozvitok-mist-cherez-kulturu-lektsija>
7. Міхно Н. К. Місто як культурний текст: особливості семантики та синтагматики міського простору. URL: <http://dissertations.karazin.ua/sociology/resources/b6cc68f81bc639397af72fc77462b0e7.pdf>
8. Пасховер О. Ми з джазу. Коротка історія про те, як джаз відбілював імідж США, мирив країни й розвалював імперію зла. URL: <https://nv.ua/ukr/ukraine/events/istoriya-dzhazu-chomu-dzhaz-buv-zaboronenyi-v-srsr-50154653.html>

9. Тканко З. Burda, гіпі, стилияги: радянська мода в Україні. URL: <https://localhistory.org.ua/texts/statti/burda-gipi-stiliagi-radianska-moda-v-ukrayini/> (8.04.2021)
10. Фісунов А. Український джаз сьогодні. URL: <https://www.neformat.com.ua/articles/jazz-2.html>
11. Флорида Р. Homo creativus. Як новий клас завойовує світ. К.: Наш формат, 2018. 432 с.
12. Флорида Р. Криза урбанізму. Чому міста роблять нас нещасними. К.: Наш формат, 2019. 320 с.
13. Чарльз Лендрі про місто громадян у світі кочівників. URL: <https://zbruc.eu/node/77863> (21.03.20218)
14. Шеломенцев А. Сторінки становлення джазу в Києві. URL: <https://mus.art.co.ua/storinky-stanovlennia-dzhazu-v-kyievi/> (31.10.2020)
15. Юдін А. Ми із джазу. 10 портретів українських джазових музикантів. URL: <https://lifepravda.com.ua/culture/2016/06/24/214269/> (24.06.2016)
16. Юдін О. Джазові виконавці України: історія XX століття. URL: <https://ofr.fm/dzhazovi-vikonavtsi-ukrayini-istoriya-hh-stolittya/>
17. Frenkel M. Корінні кияни. Джаз – «музика товстих». URL: <https://www.facebook.com/groups/608213689311351/permalink/1947096448756395/>
18. Schafer R.M. The soundscape: Our sonic environment and the tuning of the world. Rochester: Destiny Books, 1993. 320 p.
19. Wilkens K. American Jazz in Paris. University of Richmond, 2010

REFERENCES:

1. Baran L. «Usi ye spivtvortsiamy mista». Vidomyi urbanist Charlz Lendri vystupyv u Frankivsku. ["Everyone is a co-owner of the city." The famous urban planner Charles Landry spoke in Frankivsk. URL: <https://web.archive.org/web/20180718174532/http://www.galka.if.ua/usi-ye-spivtvortsyami-mista-vidomiy-urbanist-charlz-lendri-vistupiv-u-frankivsku/> (22.09. 2017) [in Ukrainian]
2. Zakus I. Jazz Kolo v ukrainskomu kulturnomu prostori, [Jazz Kolo in the Ukrainian cultural space, URL: <https://tyzhden.ua/Culture/229571>,) [in Ukrainian]
3. Zakus I., Postoi H. Dzhaz v Ukraini: muzykanty ta perspektyvy rozvytku improvizatsiinoi muzyky. [Jazz in Ukraine: musicians and prospects for the development of improvisational music. URL: «Young Scientist». № 11 (51). November, 2017. с. 565-568. <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/11/137.pdf>,) [in Ukrainian]
4. Kyivski stilyahy, [Kyiv stilyagi, URL: <https://www.interesny.kiev.ua/kyevskie-stilyagi/>] [in Ukrainian]
5. Kizlova O. Dzhaz v Ukraini, [Jazz in Ukraine, URL: <http://mus.art.co.ua/dzhaz-v-ukrajini/>] [in Ukrainian]
6. Lendri Ch. Rozvytok mista cherez kulturu. [Development of the city through culture. <https://www.cultura.kh.ua/ru/materiali/2853-charlz-lendri-charles-landry-rozvitok-mist-cherez-kulturu-lektsija/>] [in Ukrainian]
7. Lendri Ch. Rozvytok mista cherez kulturu. [The city as a cultural text: peculiarities of the semantics and syntagmatics of urban space. URL: <http://dissertations.karazin.ua/sociology/resources/b6cc68f81bc639397af72fc77462b0e7.pdf> / [in Ukrainian]
8. Pashkover O. My z dzhazu. Korotka istoriia pro te, yak dzhaz vidbiliuvav imidzh SSHA, myryv krainy y rozvaliuvav imperiiu zla. [We are from jazz. A short story about how jazz whitened the image of the United States, reconciled countries and destroyed the evil empire. URL: <https://nv.ua/ukr/ukraine/events/istoriya-dzhazu-chomu-dzhaz-buv-zaboroneniy-v-srsr-50154653.html>] [in Ukrainian]
9. Tkanok Z. Burda, hipi, stilyahy: radianska moda v Ukraini, [Burda, hippies, stylists: Soviet fashion in Ukraine, URL: <https://localhistory.org.ua/texts/statti/burda-gipi-stiliagi-radianska-moda-v-ukrayini/> (8.04.2021) / [in Ukrainian]
10. Fisunov A. Ukrainskyi dzhaz sohodni, [Ukrainian jazz today, URL: <https://www.neformat.com.ua/articles/jazz-2.html>] [in Ukrainian]
11. Floryda R. Homo creativus. Yak novyi klas zavoiovuie svit. K.: Nash format, 2018. 432 s. [Homo creativus. How a new class conquers the world. K.: Nash format, 2018. 432 p. [in Ukrainian]
12. Floryda R. Kryza urbanizmu. Chomu mista robliat nas neshchasnymy. K.: Nash format, 2019. 320 s., [Crisis of urbanism. Why cities make us unhappy. K.: Nash format, 2019. 320 p. [in Ukrainian]
13. Charlz Lendri pro misto hromadian u sviti kochivnykiv. [Charles Landry on the city of citizens in a world of nomads. URL: <https://zbruc.eu/node/77863> (21.03.20218) [in Ukrainian]
14. Shelomentsev A. Storinky stanovlennia dzhazu v Kyievi., [Pages of the formation of jazz in Kyiv. URL: <https://mus.art.co.ua/storinky-stanovlennia-dzhazu-v-kyievi/> (31.10.2020) [in Ukrainian]
15. Iudin A. My iz dzhazu. 10 portretiv ukrainskykh dzhazovykh muzykantiv, [We are from jazz. 10 portraits of Ukrainian jazz musicians, URL: <https://lifepravda.com.ua/culture/2016/06/24/214269/>] [in Ukrainian]
16. Iudin O. Dzhazovi vykonavtsi Ukrainy: istoriia KhKh stolittia, [Jazz performers of Ukraine: history of the 20th century, URL: <https://ofr.fm/dzhazovi-vikonavtsi-ukrayini-istoriya-hh-stolittya/>] [in Ukrainian]

17. Frenkel M. Korinni kyiany. Dzhaz «muzyka tovstykh», [Natives of Kyiv. Jazz is "the music of the fat." URL: <https://www.facebook.com/groups/608213689311351/permalink/1947096448756395/> [in Ukrainian]
18. Schafer R.M. The soundscape: Our sonic environment and the tuning of the world. Rochester: Destiny Books, 1993. 320 p. [in English]
19. Wilkens K. American Jazz in Paris. University of Richmond, 2010 [in English]